

Szerkesztőségi iroda:

Nagybcskerek,

Zápolya-utca 1-és szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Fleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybcskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előzetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre	—	—	—	24 kor
Félévre	—	—	—	12
Negyedévre	—	—	—	6
Egy hóra	—	—	—	2
— Egyes szám ára 8 fill. —				

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknál.

Megjelenik

vasár- és ünneppapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybcskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 259 szám.

Hétfő, november 13.

Két miniszteri programbeszéd.

— november 13.

A Fejérváry-kormány két tagja mondta el tegnap a II. és III. kerületben programbeszédjét. Az elsőben Lukács György kultuszminiszter, az utóbbiban Vörös László kereskedelemügyi miniszter lépett fel képviselőjelöltnek.

Természetes, hogy mindkét miniszter a legaktuálisabb kérdésekkel foglalkozott: a mai válságos helyzettel, annak okaival és küzdelmeivel és főleg a kormánynak nagy és széleskörű programjával. A két miniszter tegnapi fejtegetései voltaképpen mélyreható és a részleteket megvilágosító kommentárjai a programmnak. Ez a program nem korleszűzött, hanem népművelésnek készült, hanem eredménye annak a komoly megfontolásnak, hogy hazánk intézményei a korszellem követelményei mögött visszamaradtak, s hogy az országnak, a melynek népe a társadalmi renddel és a viszonyokkal elégedetlen, a nemzeti, demokratikus és szociális reformok összefüggő sorozatára van szüksége, hogy új és széles teret nyerjen a munkára, kulturájának és gazdaságának fejlesztésére. E reformoktól várható a felzaklatott közélet megnyugtatása és a béke újabb korszakának elkövetkezése.

A két nagyszabású beszéd megérdemli, hogy részleteivel is foglalkozzunk.

Vörös László a gazdasági kérdésekről tett fontos nyilatkozatokat. Megdönthetetlen érvekkel bizonyítja mindenk előtt, hogy ma nem tehetünk egyebet, mint Ausztriával a gazdasági és vámszövetséget 1917-ig, azon időpontig meghosszabbítani, a melyben a német-olasz szerződés le fog járni, amikor ismét szabad kezünk lesz gazdasági berendezkedésünk tekintetében. S ki ne adna igazat Vörös Lászlónak, mikor fejtegeti, hogy az önálló vámterületre való előkészítéshez legalább 10—12 esztendő szükséges.

Arra a tiz vagy tizenkét évre szüksége van az országnak, hogy arra az esetre, ha annak idején nem sikerülven az 1867. évi XII. t.-c. által előírt tárgyalások alapján a két állam kormányának megegyezésre jutnia, mely megegyezést meg kell kísérelni, az önálló vámterületre kíván lépni, ez Magyarországot ne találja készületlenül. Amint bizonyára gondoskodni fog ugyanerről a saját szempontjából Ausztria is.

De a törvény előírva a tárgyalásokat és minthogy Magyarország becsületbeli kötelessége a törvényeket szorosan megtartani, mert csak úgy követelheti másoktól is a törvények megtartását, arra, hogy addig, míg az új kereskedelmi szerződések életbeléptetési ideje bekövetkezik, e tárgyalások le is bonyolítottassanak, ahogyan lehet remény.

Minthogy pedig az 1899. évi XXX. t.-c., melyre mindannyiszor, a mikor az nekünk kedvez, oly szívesen hivatkozunk, szelleme kétségtelenné teszi, hogy az Ausztriával való gazdasági viszonyunk határidejének össze kell esnie a külföldi államokkal kötött kereskedelmi szerződések lejáratát idejével; minthogy továbbá lehetetlen a külföldi szerződésekre nézve rövidebb határidőket kapni, de ez nem is állhat érdeklünkben, önként következik, hogy Ausztriával való gazdasági viszonyunk és a külföldi szerződések lejáratát határidejének össze kell esnie.

A kormányprogram tehát világosan és félremagyarázhatatlanul összeköti a vámszövetség és a kereskedelmi szerződés lejáratát idejét, vagyis ha a német szerződés 1915-ben járna le, amire van mód, akkor Ausztriával való gazdasági viszonyunknak is ugyanakkor kell lejárnia.

Ez Magyarország életbevágó érdeke. Csak így van biztosítékunk arra, hogy kereskedelem-politikánkat az egész vonalon szabadon és korlátlanul intézhessük.

Vörös ezután behatóan foglalkozott az iparral, a következőket mondván:

Az erőteljesebb állami iparfejlesztő tevékenység az 1898. évvel kezdődik, de adataim visszanyulnak 1890-re, midőn másodikban alkotott törvény az iparnak nyújtott állami kedvezményekről.

1890. óta állami kedvezmények (adó- és illetékmentesség) vagy állami segély, vagy mindkettő engedélyezésével 693 gyári vállalat létesült Magyarországon. Ezek közül 1905. közepéig — eddig terjednek ugyanis adataim — éppen 100 gyár szűnt meg, egyetlenegy sem jelentékenyebb, vagyis kerekén 14.5 százaléka a létesült gyáraknak. Erre nézve azonban meg kell rögtön jegyeznem, hogy a pénzbeli támogatást nyert 283 gyár közül mindössze csak 19, vagyis 6.7 százalék szűnt meg, a mi bizonyára igen figyelemreméltó eredmény.

Ha már most leszámítjuk a 693 gyár közül a 100 megszűnt gyarat, úgy az üzemben levő 593 gyár ez évi július havában 68.361 munkást foglalkoztatott, kiknek évi munkabére kerekén 48 millió koronát tesz ki.

A ki iparral vagy ipari kérdésekkel foglalkozik, nemcsak kicsinyelni nem, hanem a legteljesebb mértékben elismerni fogja az eredményt, mely fényes bizonyítéka annak, hogy Magyarországon igenis lehet gyáripárt teremteni, csak kitartás, odaadás és normális gazdasági viszonyok szükségesek hozzá.

A közlekedésügy terén a vasuthálózat és a víziutak kiegészítését igéri a miniszter. Célszerű a munkásbiztosítás új rendezését s a telefonberendezés általánosítását.

Hosszasabban foglalkozik a főváros közlekedésügyével s a tisztviselők fizetés-rendezésével s végül az általános titkos községenkénti választói jog hívének vallja magát.

Vörös László programbeszédje mély benyomást tett a hallgatóságra.

Nagy hatása volt Lukács György kultuszminiszter programbeszédjének is, melyet a Vizivárosban mondott el.

A Fejérváry-program katonai részén kezdte. Így szól: Olyan katonai programot hozott, mely a kibontakozáshoz szükséges tárgyalások megindítására minden kellekkel rendelkezett. A Tisza-kormány idején elfogadott nagy nemzeti vívmányokat megtette azzal, hogy Magyarország területén a legénység oktatása nem mint eddig anyanyelvén, hanem a nem magyar anyanyelvű, de magyarul értő legénység oktatása is magyarul történjen. Lényegében tehát a Fejérváry-kormány a katonai oktatási és ezrednyelv magyarosítását hozta. A koalíció a békeajánlatot mereven visszautasította, a szolgálatában álló sajtó pedig annak lényegét elhallgatta, úgy hogy a közönség az ajánlott vívmány jelentőségére nézve teljesen tájékozatlan.

Ezután széles alapon, beható részletességgel fejtette ki a reformok program-

jának tartalmát és alapvető principiumait. Mindent megelőzőleg hirdette, hogy ő a nemzeti politikának férfija; iránya és törekvése a megalkuvást nem ismerő nemzeti irány. Ha kiépítjük intézményeinket, műveltebbé, vagyonosabbá, elégedettebbé tesszük polgártársainkat, akkor a még hátralékos közjogi vívmányok kész eredményeként hűdának ölnkbe.

A miniszterelnök által kifejtett programponctok közt első helyen áll az általános választójog alapjára fektetett parlamenti reform kérdése. Ebben a reformban igen sokan nemcsak radikális, hanem veszedelmes újítást is látnak. Rámutat a szónok arra a tényre, hogy Európában a választójog s-hol olyan szűk térré szorítva nincs, mint éppen Magyarországon. Franciaországban a lakosság 28 százaléka, Belgiumban 33, Angolországban 17, a német birodalomban 22, Poroszországban 18 százaléka bir választójoggal; Magyarországon pedig ezekkel szemben a lakosság hat százaléka választ. Ezek a számok bizonyítják, hogy a reformmal mennyire megkéstünk.

Hogy a jogkiterjesztés nemzeti szempontból nem aggályos, azt a statisztika számai megmutatják. A mig ugyanis a mai cenzusos választói jog alapján a választók 56 százaléka magyar anyanyelvű, a tervezett reform szerint a magyarság kulturális fölényének következtében a választók 61 százaléka lesz magyar anyanyelvű. Ez a kedvező arány a kerületek beosztása révén még fokozható. Azzal az aggályjal szemben pedig, hogy a reform anarchiára vezet, arra utal, hogy ma a választóknak egy ötödrésze analfabéta, jövőben pedig ez a nagy defektus teljesen elesnek. És kérde, vajjon mely választási testülettől lehet nagyobb belátást várni: attól-e, a melynek minden tagja bir a műveltség elemi ismereteivel, vagy attól, melynek egy ötödrésze analfabéta?

Rátérve a saját tárcájának kérdésére, hangoztatta a miniszter népoktatásunk gyakorlati és nemzeti szempontok szerint szükséges fejlesztését. E végből teljes készséggel magáévá teszi elődjének népoktatási törvényjavaslatát a következő változtatásokkal: Kimondandónak tartja az ingyenes népoktatást, mert a tankötelezettséggel a tandíjfizetési kötelezettség össze nem egyeztethető. Az a három millió korona, a mit tandíj címén az iskolafentartók beszedenek, éppen a legszegényebb néposztályt akadályozza gyermekeik iskoláztatásában.

Kiváló gondot óhajt fordítani az állam nyelvének a nem magyar tannyelvű iskolákban való sikeres oktatására. A tennivaló még sok ezen a téren, mert a 3343 kizárólag nemzetiségi iskola közül 1340-ben egyáltalában nem tanítanak magyarul. A nem magyar tannyelvű iskolákban a magyar nyelv, mint kötelező tárgy mellett még arra is fog törekedni, hogy Magyarország földrajza, történelme és alkotmánya is magyarul adassék elő.

Kiváló gondja lesz a tanítók javadalmazásának és a tanítóképzés színvonalának emelésére, érintetlenül hagyva a képzőintézet fentartói jogviszonyát, a képzés színvonalát olyan fokra óhajtja emelni, hogy az ehhez kapcsolódó kizárólagos állami tanítóképzés biztosítsa a népoktatáshoz fűződő fontos érdekeket.

Konstatálja azután a miniszter, hogy a polgári iskolák ma már hivatásukat be nem töltik s reformtervezete szerint jövőre a polgári iskola két önálló tagozatból állna: a négy osztályú polgári iskolából, mely az elemi iskola 4. osztálya után sorkoznék és a felső polgári iskolából, mely mint önálló intézet, modern alapon, a négy osztályú polgári iskola fölé állíthatnák.

Ennek célja volna, hogy azoknak, a kik főiskolai tanulmányra nem készülnek, a közéleti tevékenységhez és közgazdasági célokat szolgáló foglalkozáshoz szükséges műveltséget megadja.

Fontos nyilatkozatokat tett az egységes középiskolára vonatkozólag is, ahol az egyenlő törzstanítást propagálja azzal, hogy e mellett az eddig vitás tárgyakra egyéni hajlamaik, a helyi viszonyok vagy anyagi körülményeik szerint iratkoznának be a tanulók.

A különböző felekezetek ügyeinek érintése után behatóan foglalkozik a művészeti kérdésekkel, majd áttér a tisztviselőkérdésre, kijelentvén, hogy a legközelebbi jövőben a kormány keresztülviszi a tisztviselői fizetés rendezésének teljes befejezését, a tisztviselők adósságainak konvertálását s a tisztviselőknek a budapesti főiskolákat látogató fiai részére külön intézmény létesítését.

Ezekben ismertettük a két figyelemre méltó programbeszédet, bizva abban, hogy a választóközönség méltányolni fogja azokat a reformterveket, melyek hivatva vannak Magyarországon új korszakot létesíteni.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

November 20. Rendes városi közgyűlés.
22. Városi képviselőválasztások.
December 2. Közig. tanfolyamhallgatók estélye.
9. Estély az árvaház alapja javára.

A közig. bizottság ülése. Torontálvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta a vármegyeházán dr. Dellimanics Lajos főispán elnöklésével rendes havi ülését. Az ülésről lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

A városi képviselők választása. A november 22-én tartandó városi képviselőtestületi tagok választására, dr. Kiss János akadályoztatása folytán, Menezer Lipótot küldték ki előkül.

Adomány a kultúregyesületnek. Torontálvármegye községei közül ujabban Tiszahegyes község érdemes képviselőtestülete szavazott meg évi 20 korona adományt a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesületnek, amiért az egyesület igazgatója hálás köszönetét fejezte ki.

Ezüst lakodalom. Strasser Jakab polgártársunk, a Rosenfeld féle üvegkereskedés tulajdonosa, tegnap ülte meg nejevel egybekelésük 25 éves fordulóját. A köztisztviselőben álló házaspár ez alkalomból nemcsak a nagyszámu rokonság, hanem az egész város intelligens közönsége elhalmozta jó kívánataival, az izraelita hitközség előljárósága pedig, melynek Strasser Jakab 18 év óta pénztárosa, testületileg tisztelgett az ünnepelteknek.

Új kórházi orvos. A főispán dr. Báthory Endre hődmezővársárhelyi orvost a helybeli „József”-kórház segédorvosává nevezte ki s nevezett állását a múlt hét folyamán el is foglalta s azóta a kórházban lakik. Dr. Báthory kinevezésével a kórház egy rég érzett hiánya lett pótolva, mert már több mint egy fél éve a kórháznak bennlakó orvosa nem volt, ami pedig

az ilyen nagy forgalma kórháznál, mint a minő a helybeli, nagy zavarokra ad alkalmat, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy a kórházba igen gyakran rendkívül súlyosan sérült egyént hoznak, sőt néha éjjel is, s ha bennlakó orvosa a kórháznak nincs, úgy a sérült csak késedelmesen juthat a kórháztól jogosan remélt megfelelő szakember segítségéhez. Dr. Báthory kinevezése a kórháznak nagy előnyére válik, amennyiben dr. Báthory szakképzett szemész, ki több éven át működött dr. Imre József országosan elismert szemészeti szakintézetében Hézagpótló, de dr. Hadfy speciálta szemorvosi ténykedését folytatni is lesz hivatva.

Jubiláns tanító. Említettük már, hogy a zombolya-nagyikindai tanítói főkegyesület ez évi rendes őszi közgyűlését jövő esztendőre, azaz 16-án Szenthuberten tartja s e gyűlésen dr. Pacséri Károly kir. tanfelügyelő is részt fog venni. Levelezőnk most arról értesít, hogy Leblanc Lajos szenthuberti községi iskolagazgató, aki mult szombaton töltötte be tanítói működésének 25-ik évfordulóját, e napon mind a főkkör részéről, amelynek 13 évig volt főnöke, mind pedig az ottani lakosság részéről szép óvációban fog részesülni. Délben fényes bankett lesz, este pedig a dalárda, meg az ifjusági egyesület lampionos szerenádót rendez a jubiléus tiszteletére.

Eljegyzés. Klobucharich Sándor segédjegyző Rudnán eljegyezte Illievich Irma kisaszonnyt, Illievich Máté bókai postamester leányát.

Estély. Sikertől táncestély folyt le tegnap a kaszinó éttermében, mely a legjobb hangulat mellett a hajnali órákig tartott. Az estélyen részt vettek: dr. Dellimanics Lajosné, dr. Balás Iván és neje, Bánlaky Mici urhölgy, dr. Boros Dezső és neje, továbbá Daniel Ferenc és neje, Keresztes Aladárné és Margit leánya, Maurer Gyula és neje, dr. Visin Rezsóné és leánya (Bakubói), Babits József jószágigazgató, Poroszkay Béla megyei főügyész, Pap Géza orsz. képviselő és közéletünk számos kitünősége.

Halálozás. Dimitrievics Pál, Törökkanizsa község nyug. jegyzőjét súlyos csapás érte. Fia Dimitrievics Arzén 22 éves korában Nagybecskerekben meghalt. A boldogultat élénk részvét mellett temették el a helybeli görög keleti temetőben.

Fehér Andor tógyéri községi irnok a mult héten 50 éves korában hirtelen elhunyt.

Táncpróba. Előkelőbb és elegánsabb közönséget sokszor láttunk a kaszinó termeiben, annál kevesebbet, vigabbot, bájosabbat, mely szombaton gyűlt össze, ritkán vagy talán sohasem. Hogyis ne! Hiszen tulnyomó részben olyanok mulattak szombaton, akik először léptek a veszedelmes síma parketre. Lévéen szombaton az a bizonyos táncpróba, mely a tarfolyamot szokta követni. Örömmel konstatáljuk, hogy a szülőknél s Katz táncanárnak egyaránt volt oka az eredménynek örülni. Ugy az egyes körtáncok, mint a komplikáltabb táncok, a becsületes polkától föl az előkelő amerikai bostonig, kitünően mentek, nem is beszélve a szülőkről, melyek a magyar táncban, a gavottban és a fátolytáncban jutottak érvényre. A kicsi s a nagy tanítványok egyaránt iparkodtak, hogy köteleességüknek eleget tegyenek s a végeredmény beigazolta, hogy Katz tanár becsületes, idegességet és türelmetlenséget nem ismerő munkássága, melynél melleleg említve fiatal neje volt legbuzgóbb munkatársa, termő talajra talált, amennyiben a tanítványok tulnyomó része elsajátította a táncokat, s szombattól kezdve vagy 60 kész táncossal és táncosnővel több van a városban. A kicsinyek éjjelig mulattak, a nagyok kivilágos kivirradtig, valamennyien kitünően.

A Csarnok mulatsága. Szombat este volt az első mulatság, melynek sikere az ifju lányoknál szép reményeket kelt a szezon többi mulatsága iránt. Az első mulatság a Korona-száló nagytermében zajlott le s a „Kereskedelmi Csarnok”

vigalmi bizottsága rendezte, a táncot Vász a jó bandája szolgáltatta hozzá. Ott voltak asszonyok: Adorján Jenőné, Deutsch Gyuláné, Engelsmann Lajosné, Fein Fülöpné, özv. Fuchs Józsefné, Hirtenstein Márkné, Kertész Márkné, Klein Samuné, Kohn Mórné, Kurländer Imréné, Lewin Hermanné, Novák J. C. né, Reisz Mihályné, Sajóvíz Sománé, dr. Stein Józsefné, Temmer Dávidné, Temmer Mórné. Leányok: Deutsch Margit, Fein Vilma, Friedmann Irén (Temesvárról), Fuchs Ilonka, Hirtenstein Rózi és Janka, Kurländer Betti, Lewin Blanka, Novák Hedvig, Sajóvíz Irma, Stein Ilona, Temmer Margit.

Katalin-estély. A magyarországi szabó- és szabómunkások szakszervezetének nagybecskereki 47. sz. csoportja november 25-én az Ellmer-féle vendéglő összes helyiségeiben zártkörű Katalin-táncestélyt rendez, összekötve szerpentin és konfetti dobással. Személyjegy 1 kor. Előreváltva 80 fillér. Hölgykisérők nem fizetnek. Kezdeté este fél 9 órakor. Jegyek kaphatók az egyleti tagoknál, az Ellmer féle vendéglőben és este a pénztárnál.

Nemes baromfi kiosztás. A baromfi-tenyésztés fejlesztése céljából a megyei gazd. egyesület éveken keresztül nemes tenyészbarmofi anyagot szokott kiosztani. Az ez évi kiosztás november 9., 10., 11. és 12-én honjolítottatott le. Ez évben nagyobb mennyiségű nemes baromfi anyagot kaptak a tordai, écskai, törökbecsei és a keresztesi gazdakör tagjai s ezenfelül több tenyésztő a megye különböző községeiből.

Kerge ur. Kerge ur föltartóztatlanul rohan be a szerkesztőségbe s megakadályozhatatlanul kezd szólni:

— Szerkesztő ur, egy kérdést.

— ? ! ? !

— Mi lesz a galandféregből, ha légyottra indul?

— Jaj ! !

— Kalandféreg.

Kerge ur ezután hamarosan elkalandozott.

Elásta a gyermekét. Mint Gyalárol jelentik, a szőregi csendőrség sötét büntettnök jött nyomára. Névtelen feljelentés érkezett ugyanis a csendőrséghez, hogy egy gyáali leánynak gyermeke született, azonban a gyermeknek nyoma veszett. A csendőrség nyomozni kezdett s kiderült, hogy az anya szégyenletében elevenen elásta születése után gyermekét. A gyilkos anyát elfogták.

Leforrázott gyermek. Gerbrich Peter módosi köműves 5 éves István nevű fiacskája a mult héten, míg hozzátartozói ebédelték, a folyosón valahogy odakerült a disznóólásra használt forró vízzel telt dézsához és abba jobb kezével és alkarjával belecsuszott, amitől a ruházattól födőlt alkarja legnagyobb része leforrázódott úgy, hogy sérülésébe másnap belehalt. A fiúcska már az előző évben is leforrázta a mellét, amitől azonban nagyobb baja nem támadt. A gyermek anyja nemrég Amerikába vándorolt ki, hogy ott gyermekei részére pénzt kereshessen, de visszajövet már csak egyetlen fia sirjára fog borulhatni.

ESKÜDTSZÉK.

§ A testvér boszuja. Gagyan Zsiva tolvádai lakos bűnügyében, aki testvérének természet fölgyujtotta, szombaton itélkezett a törvényszék. Az esküdtek Gagyant „nem bűnösnek” mondották, s így a törvényszék fölmentette.

§ Gyilkos éjjeli örök. Még tavaly októberben történt, hogy Nikolics György, Raits Tósa és Raits Dusán szerbíttebei éjjeli örök agyonverték Jozsity Iliát, aki miatt sok kellemetlenségük volt, mert minduntalan lopott s nekik mint felelős éjjeli öröknek kellett megteríteni a kárt. Többször föltették magukban, hogy ártalmatlanná teszik s egy napon este a korcsmában találkoztak vele. Az éjjeli örök ittasak voltak, hamar belekötöttek hát Jozsityba, aki elmenekült előlük. A három éjjeli örök azonban egy kertnél utolérte Jozsityot s agyonverték. A nagybecskereki törvényszék már itélkezett fölöttük, de a kuria esküdszéki tárgyalást rendelt el s így került az ügy ma az esküdtbíróság elé, amely Makk József elnöklésével egész nap tárgyalta a gyilkosságot. Az ügyben lapunk zártáig nem hoztak ítéletet.

A gyermekek kiválóan fejlődnek vele és nem szenvednek emésztési zavarban.

Kitünően bevált hányás, béllurát, hasmenés stb. esetén.

„A bel- és külföldön sok ezer orvos ajánlja.

Legjobb táplálék egészséges és gyomorbarát gyermekeknek.

Napható gyógyszerárakban és drogeriákban.

Diet. tápláló szerek gyára KUFÉKE R.

Wien I. és Bergebeil - Hamburg.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

A korona bizalma.

Budapest, november 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) A legutóbbi bécsi audienciák után felmerültek azok a hírek, hogy a korona bizalma a kormányhoz megingott. A koalíciónak kedves e hírelésekkel szemben illetékes helyről két mozzanatra utalnak. Egyik az, hogy a belügyminiszter kihallgatása után szombaton hazaérkezvén, vasárnap Vörös miniszter Óbudán bejelentette a képviselőház közeli felosztásának eshetőségét. Ha legesélyesebb jel volna a korona bizalmának megingására, e bejelentés, mely a Fejérváry-programm végső konzekvenciája, bizonyára elmaradt volna. A király változatlan bizalmának másik bizonyítéka a Fejérváry-programm lényegének megvalósításán való további serény munkálkodás.

Tegnap kezdeményezték a közös miniszteri értekezleten vegyes bizottság kiküldését, mely a zászló- és jelvénykérdésnek a programmban kilátásba helyezett új, jogilag helyesebb rendezését fogja megállapítani. A bizottság vegyes lesz, polgári és katonai elemekből fog állni. Polgári férfiak előkelő közjogászok és heraldikus lesznek. Mindebből nyilvánvaló, hogy a Fejérváry-programm megvalósítása folyik, mi lehetetlen volna a bizalom megrendülésének esetén.

Közös miniszteri értekezlet.

Budapest, november 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Tegnap Goluchovszky Agenor gróf elnöklésével közös miniszteri értekezlet volt, melyen részt vettek: Fejérváry Géza báró miniszterelnök és Lányi Bertalan igazságügyminiszter, továbbá Burián közös pénzügy, Pitreich közös hadügyminiszter, Gautsch osztrák miniszterelnök és Bylandt Reidt gróf. A minisztertanács a jelvénykérdésnek a mai közjogi viszonyok szerint megfelelő rendezésével foglalkozott.

Tüntetés Apponyi ellen.

Budapest, november 13. (A „Torontál” eredeti táv.) Pécsről sürgönyzik: Óriási tüntetés között vonult be tegnap Pécsre Apponyi Albert gróf, aki Wlassics Gyula kíséretében az itteni népgyűlésre jött szónokolni, Apponyi érkezésének hírére körülbelül tizezer szocialista állotta körül a pályaudvart s mikor kiszállt, zúgó abcugolással fogadták. Alig hogy Apponyi, Benyovszky Móríc gróffal kocsiba szállt, egyszerre közapor zudult feléje. A kövek kocsisát és Apponyi mellett ülő Benyovszky gróftot találták, az előbbit fején, Benyovszkyt pedig arcán. Most a szocialisták és a függetlenségi polgárok közt valóságos csata támadt, miközben vagy negyvenen megsebesültek. A zavargás hírére három század gyalogság és egy század lovasság vonult ki, mely a tüntetőket szétverte, a rendőrség pedig többeket közülük letartóztatott. Apponyi Albert gróf ezalatt a Nádor-szalldába hajtatott s ennek erkélyéről szólva, elítélte a tüntetőket s egyben bírálta a kormány programját. Wlassics Gyula a kormányt is támadta, mert szerinte megsérti a gyülekezési jogot. Barabás a kormányt és nevezetesen a belügyminisztert teszi felelőssé. Benyovszky Móríc gróf kitérésre buzdította a népet s meghívta a delutáni zártkörű értekezletre.

Népgyűlés az általános választói jog mellett.

Budapest, november 13. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Debrecenből sürgönyzik, tegnap ott népgyűlés volt, melyen több ezren jelentek meg. A népgyűlésen Jánosi ref. lelkész beszéde után határozati javaslatot fogadtak el, amely kimondja, hogy a nemzeti küzdelem csak úgy vezethet eredményre, ha az általános választói jogot

törvénybe iktatják. A népgyűlés tehát ennek a megvalósítására kéri a képviselőházat.

Az osztrákok és a választói jog.

Budapest, november 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Gautsch osztrák miniszterelnök egy nála járt küldöttségnek kijelentett, hogy a kormány az uralkodó hozzájárulásával megkezdte a választójog reformjáról vonatkozó előmunkálatokat s a kormány még a jelenlegi törvényhozási ciklusban betérjeszti.

Az osztrák lapok egyhangulag abbéli nézetüknek adnak kifejezést, hogy az általános választói jog kérdése a napirendről megoldás nélkül már nem vehető le.

A pestmegyei főispán.

Budapest, november 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Kecskemétről sürgönyzik, Kecskemét város törvényhatósága rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy Tahy főispán beiktatására nézve várakozó álláspontot foglalnak el.

A kassai főispán beiktatása.

Budapest, november 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kassáról jelentik: Kassa városának törvényhatósági bizottsága ma d. e. rendkívüli közgyűlést tartott. A város háza udvarán 120 csendőr volt készenlétben. A közgyűlés megnyitása után Becker Károly indítványt tett, hogy a főispán beiktatását vegyék le a napirendről. A polgármester kijelentette, hogy a napirenden most nem lehet változtatni, mire Tauberer Béla egy másik indítvánnyal állott elő, hogy a közgyűlés a polgármester és főjegyző ellen rendelje el a fegyelmet megelőző vizsgálatot, egyben pedig függesse fel őket állásuktól. Indítványát azzal okolja meg, hogy a polgármester bebocsátotta a csendőröket. Egyben indítványozza, hogy a közgyűlés elnökének Malétert válasszák meg a polgármester helyébe.

Az indítványt pokoli zaj követte mindkét oldalról. Végre is Münster polgármester kénytelen volt a közgyűlést felfüggeszteni.

Alig hogy a polgármester elhagyta a termet, Maléter elfoglalta az elnöki széket, újra megnyitja a közgyűlést s rövidesen kimondja a határozatot, hogy a közgyűlés a polgármester és főjegyző ellen megindítja a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot, egyben pedig mindkettőjüket felfüggeszti állásuktól. Ezután Maléter bekezeszti a közgyűlést s vele együtt az ellenzéki bizottsági tagok elhagyják a termet.

Alig hogy beállott a nyugalom, Münster polgármester újból megnyitja a közgyűlést, mire azután Pongrácz gróf ujonnan kinevezett főispán letette a törvényben előirt esküt.

A spanyol király Bécsben.

Budapest, nov. 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik: Alfonz spanyol király ma érkezett Berlinől Bécsbe. A pályaudvaron ő Felsége várta a fiatal királyt, kit kétszer megcsókolt. A magyar államférfiak közül a király Fejérváry és Lányi minisztereket mutatta be vendégének, ki szívélyesen kezelt fogott velük. Este a spanyol király tiszteletére diszebed volt, melyen a magyar miniszterek is részt vettek.

Az orosz forrongás.

Budapest, november 13. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Szentpétervárról sürgönyzik, a cár tegnap ukázzal a tíz lengyel kormányzóságban kihirdette a hadi jogot.

Budapest, november 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervári jelentések szerint a város nyugodt. Odesszában is csönd van s a külföldiek elhagyták a hajókat, a melyekre menekültek. A szent zsinat újabb pástorlevélben a népet nyugalomra inti.

Határidő-üzlet.

Budapest, november 13. (A nagybecskerekreki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az árak emelkedtek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilsra)	17.34	—
Buza (1906. áprilsra)	16.86	—
Rozs (áprilsra)	14.46	—
Tengeri (májusra)	14.20	—
Zab (áprilsra)	14.46	—

10195. tlkvi szám. 1905.

973-1.1

Árverési hirdetmény és árverési feltételek.

A nagybecskerekreki kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Petromanyancz Nikolaené szül. Ungur Treika jankahidi lakos végrehajthatónak, Ungur Pável és kk. Ungur Vaszilie, valamint kk. Ungur Mózes mint néh. Ungur Szila jogutódai jankahidi lakosok végrehajtást szenvedők elleni 200 korona tőkekövetelés és jár. iránti ügyében, továbbá csatlakozott végrehajthatóknak tekintendő: u. m. dr. Stern Lázár nagybecskerekreki ügyvéd javára 153 korona 50 fillér s jár. erejéig, Ungur Juon javár 80 korona 58 fillér erejéig, Stern Ida javára 277 korona s jár. erejéig az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskerekreki kir. törvényszék területében levő Jankahid községi 858. sz. tjkvben A. I. 1—5 sorsz. alatt foglalt 767., 786/a/1., 885., 886/a/1., 1049., 1050/a/1., 1160., 1161/a/3 és 1279., 1280/d/1. hrsz. 2 hold 1200 négyszögöl területű ingatlanok 1478 korona, a jankahidi 603. sz. tjkvben A. I. 6—9. sorszám alatt foglalt 885., 886/a/3., 1049., 1090/a/2., 1160., 11/1/a/2. és 1279., 1280/d/2. hrsz. ingatlanok 1639 korona, a jankahidi 657. sz. tjkvben A. I. 1. sorszám alatt foglalt 519. hrsz. 800 négyszögöl területű ingatlan az 1881. évi LX. t. c. 156 §-nak d) pontja értelmében, egészben tehát végrehajtáson kívül álló kk. Ungur Vaszilie és Alsza jutalékára a 123 korona, ugyanott A + 1. sorsz. alatt foglalt 1500. hrsz. 890 négyszögöl területű szőlő az 1881. évi LX. t. c. 156 §-ának d) pontja értelmében egészben, tehát végrehajtáson kívül álló kk. Ungur Vaszilie és Mózes jutalékára a 94 korona és a jankahidi 274. sz. tjkvben A. I. 1. sorszám alatt foglalt (262—263.) hrsz., 135. ö. i. sz. híz és 800 négyszögöl beltelek az 1881. évi LX. t. c. 156 §-ának d) pontja értelmében, tehát a végrehajtáson kívül Ungur Vaszilie jutalékára és 587 korona kikiáltási árban 1905. évi december hó 13-ik (tizenhárom) napjának d. e. 9 órájkor Jankahid község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitűzött birtok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10% át, vagyis 147 korona 80 fillér, 163 korona 90 fillér, 12 korona 30 fillér, 9 korona 40 fillér és 58 korona 70 fillért készpénzben vagy az 1881. november 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. ig. min. rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881: LX. t. c. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék irattárában és Jankahid község-házánál megtekinthetők.

Nagybecskerekreken, a kir. törvényszék mint tlkvi hatóságnál, 1905. évi szeptember hó 16. napján.

Rektorisz,

kir. törvényszéki bír.

Itt először!

Csak rövid ideig látható!

Lifka-féle tökéletesített

Elektro-Bioskop

Nagybecskerek, a Vásár-téren.

Műsor: november 13. és 14-én.

- 1-3. **Bucsujárás Nikkoba, a háboru Istenének templomába,** ahol a japánok győzelmért imádkoznak.
  4. **Cace-Walk.**
  5. **Az első szivar.**
  6. **Yelencez látkepe.**
  7. **Ejjeli zene a holdvilágnak.** (Illuzió).
  - 8-10. **Lázadás Oroszországban vagy az odesszai rémnapiok.** a) Pártütés a „Potemkin herceg” hajón. b) Egy matróz meggyilkolása a vezérő tiszttal. c) A matrózok bosszúja. d) A meggyilkolt matróz felravatalozása a tengerparton, Odesszában. e) A város ostromlása. f) A nép lázadása és fosztogatások, tüzvész a városban, a forradalom elnyomása.
  - 11-18. **Az apa bosszúja,** szerelmi dráma több képen.
  19. **A merész utazó.**
  20. **A csodaszertű méhkas.** Gyönyörűen színezve. Naponként 6, 7 és 8 órakor este előadás.
- Helyárak: I. hely 80 fill., II. hely 60 fill., III. hely 30 fill. Katonák őrmestertől lefelé és 10 éven aluli gyermekek a III. helyen 20 fillért fizetnek.
- Műsor ingyen. Minden 2-ik nap új műsor.

Bácsi tiszai ármentesítő-társulat Zenta.

296. szám. 1905.

969-31

Árlejtési hirdetmény.

A „Bácsi tiszai ármentesítő-társulat” védőtöltéseire beszerzendő védelmi anyagok és ezek helyszállításának biztosítása céljából nyilvános árlejtést hirdetek és pedig:

1. a magyarkanizsai öblötbeni védőtöltésekre 1000 köbm. rőzse,
- a magyarkanizsai öblötbeni védőtöltésekre 1200 „ szalma;
2. az adorján-zentai öblötbeni védőtöltésekre 500 „ rőzse,
- az adorján-zentai öblötbeni védőtöltésekre 1200 „ szalma,
- az adorján-zentai öblötbeni védőtöltésekre 6600 db tölgyfakaró;
3. a mohol-péterrévi öblötbeni védőtöltésekre 400 köbm. rőzse,
- a mohol-péterrévi öblötbeni védőtöltésekre 1200 „ szalma,
- a mohol-péterrévi öblötbeni védőtöltésekre 3000 db fűzfakaró,
- a mohol-péterrévi öblötbeni védőtöltésekre 4000 „ tölgyfakaró;
4. a péterrévi-öbcei öblötbeni védőtöltésekre 1500 köbm. rőzse,
- a péterrévi-öbcei öblötbeni védőtöltésekre 1200 „ szalma;
5. az öbcei-földvári öblötbeni védőtöltésekre 800 „ rőzse,
- az öbcei-földvári öblötbeni védőtöltésekre 1200 „ szalma.

A rőzsekévéknek 2-3 méter hosszuknak s a kötésnél 30 cm. vastagoknak kell lenniök.

Az árvédelmi karók 2 méter hosszú, leháncsolt, gömbölyű egyenes tölgyfából, legalább 5 és legfeljebb 10 cm. vastagságban szállítandók.

A karók egyik vége 20 cm. hosszú hegygyel látandók el, a másik vége pedig legömbölyítendő.

A fűzfakaróknak friss vágásuaknak s a tölgyfakarókkal meggyező méretűeknek kell lenniök.

Az árlejtésen résztvenni óhajtok tartoznak írásbeli ajánlataikat 1905. évi november hó 30-ig a társulat igazgatóságához beküldeni s ehhez óvadékként készpénz vagy elfogadhatónak ítélt papír, vagy takarékpénztári könyvecskében a vállalati ár 10%-át csatolni. A rőzse és szalmára az ajánlat m³-ként, a karókra darabonkénti árban teendő.

Ajánlatok az egész szükségletre, vagy annak egy részére is tehetők.

Az elvállalt védelmi anyagokat tartozik a vállalkozó 1906. évi január hó 15-ig a társulati igazgató által meghatározandó mennyiségben az illető öblötben elnyuló társulati töltéseken kijelölt helyekre kiszál-

litani s ott utasítás szerint rakásokba összerakni és a társulatnak átadni.

A részletes feltételek a társulat igazgatóságánál megtekinthetők.

Zenta, 1905. évi november hó 8-án.

Pfaiffer István,
igazgató-mérnök.

Számos község előjárósága.

59. szám. 1905.

970-32

Versenyárgyalási hirdetmény.

Torontálmegye törvényhatósági bizottsága 1905. évi szeptember hó 11-én kelt 1322. kgy. 4517/905. számú határozatával jóváhagyott, 59. kgy. számú községi képviselőtestületi határozattal Számos község egy marhaható kut építését 7585 kor. 86 fillér összeg erejéig határozta el.

A fentemlített munkálat biztosítása céljából 1905. évi november hó 27-ik napjának d. e. 10 órájára Számos község hivatalos helyiségében szóbeli versenyárgyalás hirdetetik.

A versenyezni óhajtok kötelesek a tárgyalás megkezdése előtt, bányapénz címén, az engedélyezett költségek 10%-át letenni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki tervek és részletes feltételek a községi hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Számos, 1905. évi november hó 7-én.

Az előjáróság.

7082. tkvi szám 1905.

971-11

Árverési hirdetmény és feltételek.

A perlaszi kir. bíróság, mint tkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán Tómy Szóvra tomaseváci lakos javára 400 korona tőke, 70 kor. 80 fillér már megállapított, 17 korona 45 fillér jelenlegi s a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. LX. t.-c. 144. §-a alapján és 146. és 156. §-a értelmében Jefics Szima, mint gyám által képviselt kiskoru Jefics Milán, Borisláv és Dragolyub tomaseváci lakosok ellen az ezen kir. járásbíróság területén Tomasevác község határában fekvő és a tomaseváci 509 folyt. 1725 sz. tkvben foglalt:

1. I. dűlő 90. hrsz. 1 hold I. o. szántóra 325 korona;
2. II. dűlő 90. hrsz. 1 hold I. o. szántóra 325 korona;
3. III. dűlő 90. hrsz. 1 hold I. o. szántóra 325 korona;
4. IV. dűlő 90. hrsz. 1 hold I. o. szántóra 325 korona;
5. az V. dűlő 90. hrsz. 1⁸⁰⁰ hold I. o. kaszálóból kisk. Jefics Milán, Borisláv és Dragolyub nevében álló 1/3 részre 163 korona;

6. a 385. sz. ház és 400 □-öl ház-helyre egészben 224 kor;

a tomaseváci 1245. sz. tkvben felvett:

7. hrsz. nélküli 27 □-öl kertes 6 kor;
8. a 444. sz. ház és 266 □-öl ház-helyre 32 korona becsárban az árverést elrendeli s azt, valamint a megállapított feltételeket ezennel közhírré teszi.

A nyilvános árverés Tomasevác községében 1905. évi december hó 27. napjának d. e. 9 órájkor fog megtartani a következő ugy a tkvi hivatalban, mint Tomasevác községben kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

1. Kikiáltási ár a becsár.
2. Ezen árverésen a fenti ingatlanok a kikiáltási áron alól is el fognak adadni.
3. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kikiáltott kezehez letenni.

Kelt Perlaszon, 1905. évi szeptember hó 21-én, a kir. járásbíróság mint tkvi hatóságnál.

Cziróni
kir. aljárásbíró.

Van szerencsém Nagybecskerek város és környéke nagyérdemű közönségének tudomására hozni, hogy az **Aradáci- és Zápolya-utca sarkán a Karátsonyi-féle házban egy szárító kemencével** ellátott

mázoló és fénvező műhelyt

nyitottam, amelyben minden elképzelhető tárgyat, valamint vasbutorokat, fabutorokat, kerékpárokat, széntartó kosarakat, kályhaellenzőket, mosdóasztalokat, fürdőkádakat, továbbá minden néven nevezendő építési mázolókat és fénvezéseket izléses kivitelben, gyors és pontos kiszolgálás mellett a legolcsóbban végezek.

Számos megbízásért esedezik tisztelettel

(960-11)

Wolf Károly.

Az elmúlt
rendkívüli
száraz nyár
folyamán
ismét a

Küküllőmenti 843-47.14

Első Szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: CASPARI FRIGYES MEDGYES, 41.
N.-Küküllőmegye.)

volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan minőségű szőlőoltványokat szállít.

Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve.

9272. polg. szám. 1905.

968-32

Hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a temesbégavölgyi vízszabályozási társulatnak Keresztes község érdekeljei elleni kisajátítási ügyében a kártalanítási eljárás 9272/1905. p. sz. alatt folyamatba tételezve, tárgyalásra határnapul 1905. évi november hó 21. napjának délutáni 9 órája Csávos községhezához kitűzetett s arra a kisajátító társulat és a kisajátítási összeírásban megnevezett tulajdonosok, nemkülönben a többi telekkönyvi érdekeltek, egyénekenként külön s a távollevők és ismeretlen tartózkodásuak részére ezenel ügygondnokul kinevezett Zsiros József módosi lakos, ügyvéd megidézettnek azzal, hogy az érdekeltek elmaradása a kártalanítás tekintetében a határozat hozatalát nem gátolja s hogy az egyéni külön értesítésnek elmaradása vagy a tárgyaláson meg nem jelenés miatt igazolásnak helye nincs.

Megjegyeztetik, hogy a kártalanítási eljárás a módosi 2281. számú tkvben felvett 3950/b. és 3950/c. hrsz. és a módosi 1197/2. számú tkvben felvett 3950/a. hrsz. ingatlanokból kisajátítandó területekre vonatkozik.

Nagybecskereken, a kir. törvényszéknek mint polgári bíróságnak 1905. évi október hó 30. napján tartott üléséből.

Dr. Bertin Lajos,
kir. törvényszéki jegyző.Zsiros Lajos,
kir. törvényszéki elnök.Szabad kézből
eladó

a melencei-utca 437. számú

= ház =

igen kedvező fizetési fel-
-:-:-:- tétélek mellett. :-:-:-:-

Tulajdonos:

Nagybecskereki takarékpénztár.

(500-x.25)